

مرکز مدیریت حوزه های علمیّه خواهران

معاونت پژوهش

اعتقاد به معاد و آثار آن در زندگی

نصیبه عمرانی با همکاری اعضای هسته پژوهشی الزهرا (س) مدرسه علمیّه الزهرا (س) میاندوآب، آذربایجان غربی

استاد راهنما: خانم سمیه فتحی تقی آباد

تابستان ۱۳۹۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چکیده

معاد و توحید ، دو رکن اصلی اعتقادی در ادیان الهی اند و اعتقاد به این دو ، خط فاصل فرهنگ خداپرستان و مادی ها شمرده می شود . قرآن کریم پس از ایمان به خدا ، از ایمان به آخرت سخن می گوید و انکار معاد را عین گمراهی می داند و منکران آن به عذاب دردناک تهدید می کند . اعتقاد به معاد تقریباً با تمامی موضوع ها و مسائل مطرح در حوزه های دینی ، فرهنگی ، سیاسی ، اقتصادی و اجتماعی ارتباط و در آنها تأثیر دارد . از مهم ترین ثمره های تربیتی اعتقاد به معاد ، استوارسازی سلوک لسان در این جهان ، معنا بخشی به زندگی و رها بخشی از پوچ گرایی است . در سایه باور به معاد ، عمل به تکلیف الهی آسان می شود ، چنین اعتقادی ، ضامن اجرای تمام قوانین الهی و انگیزه اصلی تهذیب نفوس می باشد .

ایمان به معاد و روز جزا ، حس مسؤولیت را در نهاد بشر بیدار می کند ، مردم را به راه وظیفه شناسی سوق می دهد و آنان را به رعایت حدود انسانی خود و احترام به حقوق قانونی دیگران وادار می نماید . بیم از کیفر اخروی ، به مسلمانان راستین آگاهی می بخشد و از گناه و ناپاکی بر حذرشان می دارد ، امید به پاداش الهی ، مؤمنین واقعی را فرمانبردار دین خدا می سازد و آنها را درستکار و صحیح العمل بار می آورد . خلاصه ایمان به معاد ، ضامن اجرای اوامر و نواهی خداوند و موجب تخلق انسان به سجایای پسندیده و کرایم اخلاق است .

از جمله امور مربوط به قیامت که انبیاء الهی از آن خبر داده اند ، مسئله معاد و رستاخیز می باشد . بنا به فرمایش ائمه معصومین (ع) قیامت روزی است که خداوند همه انسانهای گذشته و آینده را برای رسیدگی دقیق حساب و رسیدن به پاداش اعمال ، گردهم می آورد .

«معاد»، یکی از پایه ای ترین آموزه های دینی است که اساس بسیاری از آموزه های دینی

دیگر، از جمله آموزه های فقهی، اخلاقی، سیاسی، فرهنگی به شمار می آید. فلاسفه و متکلمان به

تبیین و تحلیل دو جنبه از معاد پرداختند: معاد روحانی و معاد جسمانی.

کلید واژه: حکمت، فطرت، مرگ، انکارمعاد، معاد روحانی، معاد جسمانی، جاودانگی، آثار

معادباوری، آثار فردی و اجتماعی.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه.....	۱
فصل اول : کلیات	
۱. بیان مسئله و تعیین قلمرو آن.....	۳
۲. اهمیت و ضرورت تحقیق.....	۳
۳. سئوالات تحقیق	
- سوالات اصلی.....	۴
- سوالات فرعی.....	۴
۴. فرضیه های تحقیق.....	۴
۵. پیشینه تحقیق.....	۴
۶. روش تحقیق.....	۵
فصل دوم : دلایل اثباتی معاد و دلایل امکان وقوعی معاد	
- مفهوم شناسی معاد.....	۷
- انواع معاد : معاد جسمانی و معاد روحانی.....	۷
- دلایل اثبات معاد.....	۱۳
۱. برهان فطرت.....	۱۳
۲. برهان حکمت و غایت.....	۱۴
۳. برهان عدالت.....	۱۶

دیدن این حالت از پیامبری که گفته هایش برای مردم سند بود ، موجب می شد ایمان و اعتقاد آنان
به معاد قوی تر گردد^۱

^۱ . مجلسی، ۱۳۸۶، ج ۵، ص ۱۹۸.

نتیجه گیری

نتیجه ای که از این بحث می گیریم این است که اعتقاد و ایمان به معاد تمام زندگی اجتماعی و فردی انسان را تحت تأثیر قرار می دهد به زندگی و حرکت انسانها جهت می دهد در جامعه ای که اعتقاد به معاد در میان افراد آن رواج داشته باشد در آن جامعه مردم شاهد امنیت و آرامش آزادی فکری و اجتماعی ، نوع دوستی ، ایثار و فداکاری و ... خواهند بود . و انسان در سایه اعتقاد به خدا و معاد است که می تواند به کمال فکری و اخلاقی و کمال فردی و اجتماعی که نتیجه آن تکامل اجتماع است دست یابد و افرادی که اعتقاد به معاد دارند هیچ گاه تحت تأثیر هوی و هوس قرار نمی گیرد و خود خواهی از آنها دور می گردد و دیگران را بر خود مقدم می دارند و هیچ موقع تحت تسلط هوی و هوس قرار نمی گیرند بنابراین اگر کسی بخواهد ملتی را زیر سلطه خود در آورد باید در آن ملت روح اعتقاد به معاد و خدا را تضعیف کند تا اینکه آنها احساس ذلت و خواری کنند و تحت سلطه دیگران درآیند.

انکار معاد یکی از آفات اعتقاد به معاد است که آثاری مخالف با آثار اعتقاد به معاد دارد و تمامی ظلم و ستم ها و انحرافات اجتماعی و هرج و مرج و مرجعیهایی که در یک جامعه به وجود می آید اکثر آنها ناشی از عدم اعتقاد به معاد است و منکران معاد توجیه های بی اساس دارند که برای گرایش خود اعلام کرده اند و همه آنها ناشی از ضعیف النفس بودن و سست بنیه بودن آنهاست و گرنه اعتقاد به معاد امری فطری است که از دوران تولد همزاد بشر است .

منابع و مأخذ

* قرآن کریم، مترجم محمد مهدی فولادوند، ایران / قم، انتشارات دارالقرآن الکریم، چ دوم، ۱۳۸۱

هـ.ش.

* نهج البلاغه، شریف رضی (گردآورنده)، بی تا، تصحیح صبحی صالح، قم، دارالهجره.

* نهج البلاغه، مترجم محمد دشتی، ایران / قم، انتشارات موعود اسلام، چ چهارم، ۱۳۸۲ هـ.ش.

* نهج البلاغه، ترجمه: سیدجعفر شهیدی، تهران، نشر علمی و فرهنگی، ۱۳۷۸، چ ۱۴.

۱. ابن بابویه ابی جعفر محمد بن علی بن الحسین قمی (شیخ صدوق)، مترجم عبدالعلی

محمدی شاهرودی، ترجمه معانی الاخبار، ج ۲، تهران دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۲ هـ.ش.

۲. اشراق، شهاب الدین سهروردی، شرح حکمة الاشراق، قم، بیدار، ۱۳۷۳.

۳. افشار، اسدالله، ۱۳۸۷، راه بی بازگشت، تهران، سفیراردهال.

۴. آمدی، عبدالواحد، بی تا، غررالحکم و دررالکلم، ترجمه محمدعلی انصاری، تهران، افست.

۵. باقریان ساروی، احمد، معاد در نهج البلاغه، قم، مهد المؤمنین، ۱۳۸۱.

۶. تفتازانی، سعدالدین، شرح المقاصد، قم شریف رضی، ۱۴۰۹، جزء ۵.

۷. حسینی تهرانی، سید محمد حسین، معادشناسی، جلد اول و سوم و چهارم، انتشارات

حکمت، ۱۴۰۲ هـ.ق.

۸. داودی، محمد، سیره تربیتی پیامبر و اهل بیت (علیه السلام) (تربیت دینی)، زیر نظر: علی

رضا اعرافی، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۴، ج ۲.

۹. ربانی گلپایگانی ، عقاید استدلالی ج ۲ ، قم بوستان کتاب قم ، انتشارات دفتر تبلیغات حوزه علمیه قم، ۱۳۸۶ .

۱۰. راغب اصفهانی ، حسین بن محمد ، ترجمه مفردات راغب اصفهانی ، مترجم حسین

خداپرست زیر نظر استاد عقیقی بخشایشی ، چاپ و نشر نوید اسلام ، ۱۳۸۷ ، قم .

۱۱. سبحانی ، جعفر ، ۱۳۷۳ ، معاد انسان و جهان ، قم، انتشارات مجله مکتب اسلام .

۱۲ . سبزواری ، ملا هادی ، حاشیه اسفار ، قم ، مصطفوی ، ۱۳۷۹ ق ، ج ۹ .

۱۳. سیوطی ، جلال الدین ، ۱۴۰۴ ق ، الدر المنثور ، قم، نشر کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی .

۱۴. شریعتی ، محمدباقر ، ۱۳۶۳ ، معاد در نگاه وحی و فلسفه ، تهران ، دانشگاه تهران .

۱۵. شریعتی ، محمدباقر ، ۱۳۸۰ ، معاد در نگاه عقل و دین ، قم ، دفتر تبلیغات اسلامی .

۱۶. الطریحی ، فخرالدین ، مجمع البحرين ، تحقیق : السید احمد الحسینی ، مکتب نشر الثقافه

الاسلامیه ، دفتر نشر فرهنگ اسلامی ، چاپ دوم ، ۱۳۶۷ ، بی جا .

۱۷ . طباطبایی ، سید محمد حسین ، ۱۳۷۴ ، ترجمه المیزان، ترجمه سید محمد باقر موسوی

همدانی ، قم ، دفتر انتشارات جامعه مدرسین .

۱۸. طاهری ، حبیب الله ، ۱۳۷۶ ، سیری در جهان پس از مرگ ، قم ، دفتر انتشارات اسلامی .

۱۹ . غزالی ، محمد بن محمد ، تهافت الفلاسفه ، بیروت دارالکتب العلمیه ، ۱۴۲۱ ، ص ۱۹۶ .

۲۰. فلسفی ، محمد تقی ، معاد از نظر جسم و روح ، تهران، نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۹، چ ۲ .

۲۱. فیاض لاهیجی ، عبدالرزاق ، گوهر مراد ، تهران ، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ، ۱۳۷۲

۲۲. قرائتی ، محسن ، ۱۳۸۳ ، تفسیر نور ، تهران ، مرکز فرهنگی درسهای از قرآن .

۲۳. قرشی ، سیدعلی اکبر ، قاموس قرآن ، جلد پنجم، ناشر دارالکتب الاسلامیه ، چاپ

حیدری ، هشتم ، بهار ۱۳۸۷ هـ. ش .

۲۴. کلینی ، محمد بن یعقوب ، ۱۳۶۵، کافی ، تهران ، دارالکتب الاسلامیه .

۲۵. مصباح یزدی، محمد تقی، آموزش عقاید، سازمان تبلیغات اسلامی، انتشارات بین الملل، ۱۳۸۳.

۲۶. مکارم شیرازی ، ناصر ، معاد و جهان پس از مرگ، انتشارات مطبوعاتی هدف قم ، ۱۳۸۵

۲۷. مکارم شیرازی، ناصر ، یکصد پرسش و پاسخ برگرفته از تفسیر نمونه ج ۴ ، ۱۳۸۷ .

۲۸. مکارم شیرازی ، ناصر ، تفسیر نمونه، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۴، چ ۱۴، ج ۱۸ .

۲۹. مکارم شیرازی و همکاران ، ناصر ، پیام قرآن ، ج ۵ ، ۱۳۷۷ ، دارالکتب الاسلامیه .

۳۰. مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی بحار الانوار ، ایران/تهران، انتشارات کتابچی، چ پنجم ،

۱۳۸۶ هـ. ش .

۳۱. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمة، ترجمه حمید رضا شیخی، قم، دارالحديث، ۱۳۷۷ ،

ج ۱.

۳۲. ملاصدرا (صدر الدین محمد بن ابراهیم شیرازی) ، ا لحکمة المتعالیة فی الاسفار العقلیة

الاربعة ج ۹ ، بیروت: دار احیاء التراث ، ۱۹۸۱ م.

۳۳. نعمان (شیخ مفید) ، وحید بن محمد، الارشاد ، ترجمه سید هاشم رسولی محلاتی ، تهران،

دفتر نشر فرهنگ اسلامی ، ۱۳۸۳ ، ج ۱ و ۶ .

۳۴. نجفی خمینی ، محمد جواد ، ۱۳۹۸ ق ، تفسیر آسان ، تهران ، دفتر انتشارات اسلامی .

۳۵. هیاکل النور ، همو ، مصر ، المكتبة التجارية الكبرى ، ۱۳۷۷ ق .